talokat. Ezen a téren csak úgy lehet segíteni, hogy a Pénzügyminisztérium megszervezi a saját szakmai képzési és továbbképzési rendszerét, létrehozva egy intézményesített oktatást, mind felsõ-, mind pedig középfokon.

A gyakorlat igazolta, hogy a munkahelyi továbbképzések és az önképzés már nem felel meg a követelményeknek, sok kívánnivalót hagy maga után és az intézmény számára költségesebb és kevésbé hatékony. Ezért nagyobb hatékonyságú szakmai felkészültséggel rendelkezõ szakemberekre van szükség, mely új szemléletet vezet be az adóhivatalnoki munkakörben, mind az adófizetõvel kapcsolatos viszony átértékelésében, mind erkölcsi téren.

F. Az adócsalás gyakorlati vetületei.

Az eddig elmondottakból talán már szinte érthetõ módon kerül sor az adó alól való kibúvók megkeresésére. Szakmailag sokat vitatott magának az adócsalónak a meghatározása is. A 87/1994-es törvény szerint adócsalónak minõsül az az adófizetõ, aki kitér bármilyen módon az adó fizetése alól. Felvetõdött a kérdés, hogy ha az illetõ adófizetõ a könyvelésben nyilvántartja az adókötelezettséget, de nem fizeti ki (többféle okot is lehet rá találni) akkor ez minek minõsül – szabályozás hiányában marad? Az adócsalás bármilyen mértékû legyen is, pontos felmérést lehetetlen róla készíteni.

Az elõbbiekben tárgyaltak szerint az adómentességek megadása mindenkit arra ösztönöz, hogy vagy törvényes, vagy törvénytelen formában részesüljön ezekbõl az elõnyökbõl. Egy másik idevágó probléma az adószámítás technikájából adódó levonható, avagy nem levonható költségek kérdése. Természetesen nagy a kísértés, hogy az adófizetõk minden egyes költséget, ami a céggel kapcsolatos, levonható költségként kezeljenek.

Általában a külföldi szakértõk is egyetértenek abban, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben a mentességek és egyéb kedvezõ szabályok elõsegítik az adócsalást.

Az adócsalás egy másik serkentõ eleme, akár egy kereskedelmi társaságot, akár egy magánvállalkozást veszünk figyelembe, az adózási ráta nagysága, vagyis az összadók terhe a megvalósításokkal szemben.

Mindnyájan tudjuk, hogy az adókulcsaink nem a legkisebbek. Az általános kötelezettségen kívül még legalább 14 féle úgynevezett „fond special"-ra, vagyis különleges alapokra kell bizonyos hozzájárulást fizetni. Mindamellett, hogy ezek az alapok a különbözõ minisztériumok saját költségvetésébe olvadnak be, az adófizetõt terhelik, talán nem is nagyságuk végett okoznak gondot, mint inkább számuk nagysága miatt és a számfejtési módozatukkal. Volt olyan kereskedelmi társaság ahol a számfejtés miatt a mezõgazdasági alap (ami hála Istennek megszûnt) a bruttó profit 38%-át tette ki. Ugyanígy a jelenlegi inflációs ráta figyelembevételével, valamint az ÁFA-visszaigénylést szabályozó rendelkezéseink esetében, egy egyéni kisvállalkozónak nagyon nehéz helyzetet okoz a tevékenység becsületes kivitelezése.

Mindezek az okok közvetve vagy közvetlenül hozzájárulnak az adócsalás elkövetéséhez és nagyságrendjének növekedéséhez.

Éppen ezért szükséges olyan adónormák és szabályzók megalkotása, melyek önmagukban nem jelentenek veszélyt az adófizetõre, de meggyõzik arról, hogy elõnyösebb és kevesebb kockázati faktorral számolhat, ha az adót idõben és pontosan kifizeti.

Bocskor Jenõ

A banki szimulációs programról, a BANKFIM-rõl

A pénzügyi üzletág, ezen belül is a bankszektor egyre nagyobb komplexitása miatt mindinkább magasabb szintû képzettséget és szakmai jártasságot követel meg. A bankszektorra ma jellemzõ növekvõ verseny és az instabil piaci környezet mellett a banki vezetés bármilyen téves döntése olyan súlyos következményekkel járhat, melyeknek hatásai gyakran károsak a banktevékenységre.

Az elmúlt évtizedben a Belga Bankszövetség Oktatási Osztálya (Training Department of the Belgian Bankers' Association, BBA) a Kanadai Bankárképzõvel (The Institute of Canadian Bankers) együttmûködve egyedi módszereket fejlesztett ki a bankszimuláció oktatási célokra való felhasználására. A *Nemzetközi Bankárképzõ Központ* 1992 óta alkalmazza a fenti két intézmény immár egész Európában jól kipróbált oktatási szimulációs programját, mely a magyarországi bankszakmai körökben is kedvezõ fogadtatásra talált.

„*A bank pénzügyi menedzsmentjének alapjai – BANKFIM*" tanfolyam programja az alapvetõ *elméleti tudásanyag* elsajátítását rögtön egy számítógépes *szimulációs program* segítségével közvetlenül összeköti e tudás *gyakorlati alkalmazásával*. A tanfolyam elméleti oktatása a banki tervezés és gazdálkodás minden fontosabb területét érinti, emellett a pénzügyi elemzési módszereket sem hanyagolja el. A vezetõi döntések következményeit feltáró elemzés javítja a döntési hatékonyságot, és világos képet ad a sikeres mûködéshez szükséges lépésekrõl.

A szimulációnak kettõs célja van: a tanfolyam elméleti részében elsajátított, illetve átismételt *bankszakmai ismeretek gyakorlása* és a résztvevõk

számára *egy valós banki légkör szimulálása*. A szimulációs program egy hitelintézet pénzügyi menedzsmentjének minden aspektusát gyakorlatorientáltan mutatja be úgy, hogy közben az intézményekre ható külsõ tényezõk hatását is beépíti.

A program során az alábbi konkrét kérdésre kaphatunk választ: Hogyan lehet *piaci vezetõ szerep*et és *jó jövedelmezõséget* elérni egy erõsen kompetitív bankpiacon és változó makrogazdasági környezetben, a banküzemi kockázatok és a mûködési költségek elfogadható szinten tartása mellett?

A programot olyan banki vezetõknek, fiókvezetõknek, alkalmazottaknak és egyéb pénzügyi intézményekben dolgozóknak ajánlják, akik tudásukat úgy szeretnék elmélyíteni, hogy teljes rálátásuk legyen a banküzemre és annak pénzügyi környezetére.

A program elméleti részének tartalma:

- bankrendszer alapok (pénzügyi közvetítés, univerzalitás; a bankrendszer és környezete, a magyar bankpiac; vállalati piaci szegmensek; lakossági piaci lehetõségek, fõbb szereplõk);
- likviditásmenedzsment (a likviditás formái, az eszközök és források lejárati összhangjának számítása, bázispozíció; a likviditási pozíció »hiány/többlet« kezelése; a likviditás tervezése és kezelése a BANKFIM bankban);
- kamatlábkockázat-menedzsment (kamatkockázat: fix és változó kamatozású eszközök és források; a banki kamatkockázatok mérése: gap–menedzsment, a kamatláb változásainak hatása a bank adózott eredményére; duration–elemzés: a portfolió piaci értékváltozása);
- teljes banki jövedelmezõség mérése (alapvetõ jövedelmezõségi mutatók: ROE - sajáttõke arányos jövedelmezõség, ROA - eszközarányos jövedelmezõség, magyar bankok jövedelmezõségi helyzete 1999-ben, érzékelhetõ trendek 2000-ben; profitmarzs és eszközkihasználtság;
- kontrolling alapú jövedelmezõség-mérés, termék szintû jövedelmezõség, termékárazás (a banki jövedelmezõség bontása: profitcentrum, termék, ügyfél; a fiók mint profitcentrum: jövedelmezõség és az arra ható tényezõk; jövedelmezõség-mérés termékszinten, esettanulmány: lakossági és vállalati folyószámla, hitelkártya; árazási kérdések: valós és BANKFIM-példák).

A módszerrõl:

A program három fõ pilléren nyugszik:

- a banki pénzügyi menedzsment *alapelveinek* megismertetése;
- *számítógéppel támogatott szimulációs modell,* a BANKFIM. A szimuláció lehetõvé teszi a megismert alapelvek gyakorlati alkalmazását;
- *csoportmunka*: a résztvevõk kisebb csoportokat alkotnak, s a csoporttagok együtt vezetik a bankot. A csoportoknak az elõadásokon elhangzottakat fel kell használniuk, így adott környezetben a jövedelmezõség javításához stratégiai döntéshozatalt kell megvalósítaniuk. A szimuláció a versenyhelyzet és az idõbeliség modellezésével lehetõséget ad a résztvevõknek, hogy felmérjék döntéseik következményeit.

Minden bank kezdetben csaknem másfél milliárd Euro részvénytõkével rendelkezik. A bank induló helyzetérõl egy részletes mellékletben kapnak információkat, amely tartalmazza:

- a bank mérlegét,
- a banki eredmény kimutatását,
- egy ún. portfolió táblát az eszközök és a források lejáratával,
- a bank piaci helyzetére vonatkozó információkat,
- valamint a gazdasági környezetre jellemzõ adatokat.

Az információk a játék kezdetét megelõzõ két periódusról (két negyedévrõl) a csoport rendelkezésére állnak. Minden döntést követõen az új eredményekrõl ugyanilyen szerkezetû táblázatot kapnak kézhez. A csapatoknak az alatt az idõ alatt, amíg irányítják a bankot, meg kell õrizniük a bank likviditását; meg kell õrizniük a bank fizetõképességét; törekedniük kell a bank jövedelmezõ mûködtetésére; törekedniük kell a bank piaci pozíciójának (részvényárfolyamának) javítására. Mindezen törekvéseket tükrözi a tõkemegfelelési mutató, melynek alapján a bankok **AAA**, **AA** vagy **A** piaci minõsítést kapnak. A minõsítések a Standard & Poor's társaság bankminõsítése. AAA a legmagasabb minõsítést jelenti, AA erõs minõsítés vagy nagyon jó minõsítés, A pedig közepes feletti minõsítés (medium-upper). A bankok értékelését két fõ szempont szerint végzik: a bankok negyedéves jelentései és mutatóinak alakulása. Az egyes negyedéves döntések mellett a bankok elõírás szerint pénzügyi tervet és jelentést készítenek. A záró pénzügyi jelentésnek rövid értékelést kell tartalmaznia a bank addigi fejlõdésérõl és értékelnie kell a bank piaci pozícióját a versenytársakhoz képest.

A tanfolyam javasolt idõtartama 3,5 nap. A program ezen változata bentlakásos képzést feltételez.

Az eddigi tapasztalatok

Az 1992-es indulás óta közel negyven BANKFIM szimulációt tartott a Nemzetközi Bankárképzõ Központ Magyarországon és más külföldi országokban. Fõbb banki megrendelõi között (a „nyílt" szimulációk mellett) megtalálható az OTP Bank, az